

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ландшафтної архітектури та фітодизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ лісового і
садово-паркового господарства
П.І. Лакида
«17» травня 2021 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
ландшафтної архітектури
та фітодизайну

Протокол № 12 від 11.05.2021 р.

Завідувач кафедри

 О.В. Колесніченко

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП О.В. Піхало

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ

Спеціальність: 206 – «Садово-паркове господарство»

Освітня програма: Садово-паркове господарство

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробники: доцент, кандидат біологічних наук Сидоренко І.О.

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни «Основи композиції»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	206 «Садово-паркове господарство»	
Освітня програма	«Садово-паркове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	- (назва)	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	0 год.	
Лабораторні заняття	15 год.	
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання	– год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - самостійної роботи студента –	2 год. год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Дисципліна присвячена вивченню взаємозв'язків людини і її оточуючого середовища на сучасних етапах розвитку суспільства. Розглядає основні напрямки у формуванні сучасного ландшафтного середовища. Спрямована на аналіз потреб людини і її напрямів діяльності по створенню комфортних умов для проживання і розвитку. Анонсує методи досягнення збалансованої взаємодії людини і природи в антропогенному середовищі.

Мета курсу. Розглянути тенденції у дизайні з точки зору організації сучасного антропогенного середовища

Завдання дисципліни. Навчити студентів основам організації комфортного для людини ландшафтного середовища на основі аналізу існуючих соціальних і індивідуальних потреб.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- теоретичні основи і практичні методи формування ландшафтного середовища;
- основні потреби людини для комфортного перебування в ландшафтному середовищі;
- методи створення антропогенного середовища на основі вихідної ситуації;

вміти:

- застосовувати методи передпроектного аналізу території;
- враховувати особливості території відведеної для перетворень для прийняття найбільш виважених проектних рішень;
- розробляти аналітичні плани і схеми, що передують прийняттю остаточних рішень щодо перетворення ландшафтних територій
- пропонувати рішення щодо дизайнерських рішень спрямованих на організацію комфортного для перебування людини середовища.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою;
- ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища;
- ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- ФК3.Здатність проектувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства здатність генерувати нові інноваційні ідеї та підходи, оцінювати потенціал і виявляти перспективи дизайнерських рішень по перетворенню оточуючого середовища;
- ФК6.Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства;
- ФК9.Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства.
- ФК11.Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал;
- ФК12.Здатність розробляти концептуальні та інноваційні проектні рішення з планування комплексних зелених зон міста, об'єктів ландшафтної архітектури та дизайну зовнішнього середовища;

програмні результати навчання:

- ПРН2.Прагнути до самоорганізації та самоосвіти;
- ПРН3.Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію;
- ПРН4.Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства;
- ПРН13.Результативно працювати у колективі;
- ПРН14.Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

3.Програма та структура навчальної дисципліни для:
денної форми навчання

Змістовний модуль 1. Засоби вираження та закони композиції

Тема лекційного заняття 1.1. Предмет „Основи композиції”, його мета, задачі. Засоби втілення художнього образу. Загальні поняття теорії композиції. Засоби втілення художнього образу : форма, колір, фактура.

Тема лекційного заняття 1.2. Основні властивості та закони композиції. Закони композиції: рівновага, єдність і супідрядність, композиційний центр. Статичність, динамічність форми в композиції.

Тема лекційного заняття 1.3. Засоби гармонізації композиції. Ритм. Контраст. Нюанс. Тотожність.

Змістовний модуль 2. Види композиції та засоби її гармонізації

Тема лекційного заняття 2.1. Закономірності побудови просторової композиції. Просторовий масштаб. Властивості простору. Пропорція і пропорціювання. Ергономіка в дизайні середовища. Модуляція простору.

Тема лекційного заняття 2.2. Види композиції та функціональна організація об'ємно-просторової структури ландшафтних об'єктів. Площинна, об'ємна, об'ємно-просторова, фронтальна композиція. Функціональна організація об'ємно-просторової структури ландшафтних об'єктів. Типи планування (анфіладний, коридорний, центричний ...).

Тема лекційного заняття 2.3. Послідовність композиційного аналізу і оцінки ландшафту. Оцінка природного ландшафту. Розміщення основних видових точок. Напрямки огляду. Пейзажні картини. Схема проектного рішення з основними напрямками огляду.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Засоби вираження та закони композиції												
Тема 1. Предмет „Основи композиції”, його мета, задачі. Засоби втілення художнього образу.		4		2		15		1		1		11
Тема 2. Основні властивості та закони композиції.		2		2		15		1		1		10
Тема 3. Засоби гармонізації композиції. Ритм. Контраст. Нюанс.		2		4		15		1		1		10

Тотожність.											
Разом за змістовим модулем 1	61	8		8		45	36	3		3	31
Змістовий модуль 2. Види композиції та засоби її гармонізації											
Тема 1. Закономірності побудови просторової композиції.		2		2		15		1		1	11
Тема 2. Види композиції та функціональна організація об'ємно-просторової структури ландшафтних об'єктів.		2		2		15		1		1	10
Тема 3. Послідовність композиційного аналізу і оцінки ландшафту.		2		2		15		1		1	10
Разом за змістовим модулем 2	57	6		6		45	36	3		3	31
Усього годин	120	15		15		90	72	6		6	42

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	не передбачено	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	не передбачено	

6. Теми лабораторних занять

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Засоби вираження та закони композиції		
1	Створення художнього образу за допомогою методів стилізації та трансформації форми з використанням різноманітних фактурних та колористичних поєднань.	3
2	Організація частини паркової (міської) території з наявним	2

	композиційним центром та з врівноваженими супідрядними елементами з метою надання даній території динамічного (статичного) характеру.	
3	Організація території міської (паркової) площі з використанням закономірностей ритмо-метричних рядів.	2
Змістовий модуль 2. Види композиції та засоби її гармонізації		
8	Організація території майданчика для відпочинку (ігрового майданчика) з використанням масштабування, законів пропорціювання і ергономічних особливостей.	2
9	Організація ландшафтної території з застосуванням певного типу планування та з використанням законів і засобів гармонізації простору.	2
10	Композиційний аналіз та оцінка ландшафту.	4

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Яку роль відіграє форма у формуванні композиції?
2. Дайте характеристику основним геометричним формам.
3. Роль лінії у композиції.
4. Дайте визначення і характеристику стилізації форми?
5. Дайте визначення і характеристику трансформації форми?
6. Охарактеризуйте роль кольору у композиції.
7. Які основні характеристики кольору ви знаєте?
8. Що таке ахроматичні кольори?
9. Які характеристики фізіологічного впливу кольору на людину ви знаєте?
10. Назвіть фізичні та емоційні асоціації пов'язані з кольорами.
11. Роль і характеристики фактури у композиції.
12. Якими засобами досягається рівновага в композиції?
13. Які види симетрії ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
14. Як досягнути рівноваги в асиметричних композиціях.
15. Дайте визначення єдності і супідрядності елементів композиції.
16. Наведіть приклади організації композиційного центру.
17. Охарактеризуйте такі властивості композиції як статичність і динамічність
18. Охарактеризуйте ритм в композиції
19. Роль і характеристика контрасту в композиції

20. Роль і характеристика нюансу в композиції
21. Тотожність в композиції.
22. Що таке пропорційність? Які види пропорційних відносин ви знаєте?
23. Яким чином домагаються співрозмірності частин і цілого?
24. Охарактеризуйте арифметичну прогресію.
25. Охарактеризуйте гармонійну прогресію.
26. Охарактеризуйте геометричну прогресію.
27. Дайте визначення ряду чисел Фібоначчі.
28. Що являє собою правило «золотого перетину»?
29. Що таке модуль?
30. Дайте визначення масштабу і масштабності. У чому полягає різниця?
31. Що таке функціональний масштаб?
32. Що таке естетичний масштаб?
33. Що таке ергономіка та модулер Ле Корбюз'є?
34. Перерахуйте основні види архітектурно-ландшафтних композицій.
35. Охарактеризуйте особливості фронтальної композиції.
36. Охарактеризуйте особливості об'ємної композиції.
37. Охарактеризуйте особливості об'ємно-просторової композиції.
38. Охарактеризуйте особливості глибинно-просторової композиції.
39. Перерахуйте основні композиційно-планувальні прийоми організації архітектурно-ландшафтних ансамблів.
40. Охарактеризуйте як відображаються сучасні аспекти мистецтва в ландшафтних композиціях
41. Наведіть основні концептуальні підходи при створенні АРТ садів.

8. Методи навчання

Для засвоєння матеріалу курсу дисципліни «Основи композиції» використовувались наступні методи навчання:

– пояснювально-ілюстративний метод (студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді; сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення; застосовується для передавання значного масиву інформації, викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків).

– репродуктивний метод (застосування вивченого на основі зразка або правила; діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях).

– метод проблемного викладення (використовуючи будь-які джерела й засоби, до викладання матеріалу, ставиться проблема, формулюється пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, демонструється спосіб розв'язання поставленого завдання; студенти стають співучасниками наукового пошуку).

– частково-пошуковий, або евристичний метод (організація активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок; процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання).

– дослідницький метод (після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше; методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук).

9. Форми контролю

Протягом семестру: усне опитування, захит лабораторних робіт, оцінка якості виконання графічних робіт, модульне тестування.

Підсумковий контроль: 7 семестр – екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Основи композиції. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. Укл. Сидоренко І.О. К.:НУБіП України, 2019. 72 с.
2. Ландшафтна графіка. Альбом № 1. Взірці умовних позначень для використання креслень з ландшафтного проектування Укл. Жирнов А.Д. К.: ДАКККіМ, 2001. 26 с.
3. Ландшафтна графіка. Альбом № 2. Графічний аналіз зображень дерев для виконання проектів з ландшафтного проектування Укл. Жирнов А.Д. К.: ДАКККіМ, 2001. 32 с.
4. Ландшафтна графіка. Альбом № 3. Зображення інших елементів ландшафту. Укл. Жирнов А.Д. К.:ДАКККіМ, 2001. 38с.
5. Нарисна геометрія та ландшафтна графіка. Практичні заняття і методичні рекомендації. Укл. Трошкіна О.А., Малюга В.В. К.: НАУ, 2005. 42с.
6. Дендропроєктування. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни. / Укл. Пушкар В.В., Сидоренко І.О. К.: НАУ,
7. Парьева О.И. Методические рекомендации по проектированию парков различных функциональных типов. ЛенНИИПградостроительства, 1988. 50 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Голубева О.Л. Основы композиции: Учебное пособие.- 2-е изд.Л. Голубева. – М: Изд. дом «Искусство», 2004. 120 с.
2. Иконников А.В., Степанов Г.И. Основы архитектурной композиции, М.: «Искусство», 1971. 224 с.
3. Иттен Иоханнес. Искусство цвета. М: Изд. Аронов, 2001. 96 с.
4. Иттен Иоханнес. Искусство формы. М: Изд. Аронов, 2001. 136 с.
5. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції (Геометричні аспекти художнього формотворення): навч. посіб. для студ. вищих навч. Закладів. К.: Каравелла, 2004. 304 с.
6. Педхем Ч. Восприятие света и цвета Ч. Педхем, Дж. Сондерс. М.: Мир, 1978. 56 с.
7. Соколова Т.А., Бочкова И.Ю., Бобылева О.Н. Цвет в ландшафтном дизайне. М: ЗАО «Фитон +», 2007. 128 с.
8. Тиц А.А. Основы архитектурной композиции и проектирования. К.: «Вища школа», 1976. 256 с.

Допоміжна

1. Архитектурная композиция садов и парков. Под общей ред. А.П. Вергунова. М.: Стройиздат, 1980. 254 с.
2. Боговая И. О. Ландшафтные композиции. Лекции для студентов лесохозяйственного факультета. Л.: изд. ЛТА, 1977. 38 с.
3. Боговая И. О., Фурсова Л. М. Ландшафтное искусство: [учеб.для вузов]. М.: Агропромиздат, 1988. 223 с.
4. Вергунов А. Н. Архитектурная композиция садов и парков. М.:Стройиздат, 1980. 254 с.
5. Вергунов А.Н. Архитектурно-ландшафтная организация озелененных пространств в городских центрах / А.Н. Вергунов - Учебное пособие. М., 1986.
6. Гостев В. Ф., Юскевич Н. Н. Проектирование садов и парков: [учеб.

для техникумов]. М.: Стройиздат, 1991. 340 с.

7. Жирнов А.Д., Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень в ландшафтах міста.: Навч. Посібник. К.: ДАКККіМ, 2002. 60 с.

8. Нефёдов В.А. Ландшафтное проектирование. С- П.: гос. архит.-строит.ун-т. СПб., 1996. 92 с.

9. Нехуженко Н. А. Основы ландшафтного проектирования и ландшафтной архитектуры. М.: Издательский Дом «Нева», 2004. 192с.

13. Інформаційні ресурси

1. Основы композиции. Организация композиции URL: <https://studfiles.net/preview/5012538/>

2. Основы композиции - О.Л. Голубева. URL: <http://darrsi9.2bb.ru/viewtopic.php?id=141>

3. Основы композиции в дизайне. Что такое композиция? URL: <http://www.yellow-elephant.ru/design/article/composition/>

4. Статичність і динамічність елементів композиції. URL: <https://kompoza.livejournal.com/2620.html>

5. Яремків. М. Композиція./ Начальний посібник. URL: <https://studfiles.net/preview/5453999/>

6. Основы композиции. КНУБ. URL: <http://kafedraosarh.blogspot.com/2012/09/blog-post.html>